תנ״ך · אחרונים · מנחת שי · נביאים

מנחת שי על צפניה

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מנחת שי על צפניה

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מנחת-שי-על-צפניה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פסוק ב 4
פסוק ד 4
פסוק ו 4
פסוק ח 4
פסוק ט 4
פסוק יב 4
פסוק טו 7
פסוק יז 7
פרק ב 7
פסוק א 7
פסוק ג 7
פסוק ו 7
פסוק ז 7
פסוק ט 7
פסוק יד 8
פסוק טו 8
פרק ג 8
פסוק ד 8
פסוק ה 8
פסוק ז 8
פסוק ח 8
פסוק ט 8
פסוק יא 9
פסוק יד 9
פסוק טו 9

פרק א

פסוק ב

אסף אסף כל מעל פני האדמה. כן כתוב וכן צ"ל בשוחר טובה מזמור צ"ב:

פסוק ד

מן המקום הזה. בס"א כ"י עם פי' הרי"א כתוב המקום ההוא ובספרים אחרים הזה וכן תרגם יונתן מן אתרא הדין:

את שאר. במקצת ספרים האל"ף בפתח ובס"ס בקמץ:

את שם הכמרים. בנביאים עם פי' הרי"א כתוב ואת שם וכן בדפוס ישן מויניציאה נכתב בגיליון ואת וכן בס"א כ"י כתוב עליו ואת בס"א והתרגום סיוע להם אך בכל שאר ספרים שלפני כתיב את בלא וא"ו:

פסוק ו

לא בקשו. בספרים כ"י הקו"ף רפה:

פסוק ח

ופקדתי על השרים. בנביאים עם פירוש הרי"א כתוב על כל השרים וכל המוסיף גורע ויש להכריע זה ממה שכתוב במסורת אסתר ה' על נשאו על השרים ב' ופקדתי ע"כ. ר"ל שאין בכל המקרא רק אלו השנים שכתוב על השרים:

פסוק ט

הממלאים. קלה הלמ"ד ועיין מ"ש באיוב סי' ג':

פסוק יב

אחפש את ירושלם. בפסיקתא רבתי אמר ר' אחא לא תהא קורא אחפס בסמ"ך אלא בשי"ן אחפש אמר הקב"ה מוציא אני אותה לחירות כשם שהכתבתי בתורה וכי יכה איש את עין עבדו או את עין אמתו ושחתה לחפשי ישלחנו ואני הכיתי שני עיניהם של בני שנא' כי נסך ה' עליכם רוח תרדמה ויעצם את עיניכם אינו בדין שיצאו לחפשי ע"כ והמדרש הוא על דרך אל תיקרי כדקאמר איהו גופיה לא תהא קורא וכו' ואין מקרא יוצא מידי פשוטו אבל יש להם רשות לחכמים ז"ל לדרוש המקראות בכל ענין שיכולים לדרשן וסמכו על מה שכתוב אחת דבר אלהים שתים זו שמענו מקרא א' יוצא לכמה טעמים וכן מ"ש הלא כה דברי כאש וכפטיש יפוצץ סלע ושבעים פנים לתורה כמבואר בסנה' פ' א' דיני ממונות ובדוכתי אחריני וכבר האריך בזה הענין הרב הגדול ר' יודא ליווא בכמ"ר בצלאל בס' באר הגולה שלו סוף באר שלישי ודי בזה לפי רצורנו בחיבור הזה וכי האי

גונא דרשו על דאגה בלב איש ישחנה כמ"ש במשלי י"ב על ותכסהו בשמיכם כמ"ש בשופטי' ד' ועל פסוק שנין דא מן דא (דניא' ז') אל תקרי שנין אלא סנין כדאית' בויקרא רבה פ' י"ג ופ' פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה שהוא מענין עושר דרשוהו בויקרא רב' סוף פ' ל"ד מענין עשרה שהוא שם מספר שאמרו שם שהוא עושה לכם א' לעשרה וכן אמרו במדרש חזית פ' אני לדודי אם זכיתם תעשירנ' ל' עושר ואם לאו תעשרנה ל' מעשר שתעשה לכם א' מעשרה עוד אמרו עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר ובשוחר טוב מזמור ט' וב"ר פ' ס"ג דרשו שני גוים בבטנך כמו שנואי גוים בבטנך ובמדרש ילמדנו בש"א כבשים שהם כובשים את העונות ויוה"כ בא ומכפר א"ל ב"ה אע"פ שכתוב בשי"ן אנו קוראים כבסים בסמ"ך שמכבסים עונותיהם של ישראל כשלג שנאמ' כבסי מרעה לבך ירושלם ובירושלמי פרק אין מעמידין ומדרש חזית פסוק כי טובים דודיך כבשים ללבושיך כבשים כתיב כלומר דקרי ביה כבשים בלא שבולת כיצד בשעה שתלמידיך קטנים כבוש לפניהם ד"ת עוד אמרו בפ"ב דחגיגה אל תקרי כבשים אלא כבושי' דברי' שהם כבשונו של עולם יהיו תחת לבושך וב"ר ריש פ' צ"א דרשו וירא יעקב כי יש שבר במצרים לשון תקוה כמו אשרי שאל יעקב בעזרו שברו וגו' ובהדיא אמרינן התם בההיא פרשתא סי' ו' אל תהי קורא יש שבר אלא יש סבר וכן בזוהר פ' ויקהל דף קצ"ח שברו על ה' אלהיו לא אמר תקותו ולא בטחונו אלא שברו אל תקרי שברו אל שברו דניחא להו לצדיקייא לתברא גרמייהו ולאתברא תבירו על תבירו וכלא על ה' אלהיו כד"א כי עליך הורגנו כל היום כי עליך נשאנו חרפה כגוונא דיעקב דכתיב וירא יעקב כי יש שבר במצרים דהא תבירו דגלותא ממ' דהוה ליה במצרים ושוי תוקפיה בקב"ה ועיין עוד בילמדנו פרשת מקץ ובמדבר רבה פ' ט' ופ' ק' דסוטה כי תשטה אשתו כתיב בשי"ן לומר שאינה מזנה עד שיכנס בה השטות ובריש פרשת שלח לך פסוק שנים אנשים מרגלים חרש קרי ביה חרש פי' בשי"ן שמאלית ובמדרש חזית פסוק ישקני וזוהר פ' שמות דף י"ח שיר השירים שיר שאמרוהו שרים של מעלה ובפסוק משכני אחריך דריש לשון רש ומסכן ובשוחר טוב דרשו אליך ה' נפשי שא מענין כי תשה ברעך משאת מאומה ובסוף מדרש חזית דריש הרי בשמים כמו בשמים ואיכה רבתי פסוק בכה תבכה ותשא כל העדה כמד"א כי תשה ברעך ופ' נשקד עול פשעי שי"ן כתיב שקד הקב"ה האיך להביא עלי את הרעה ובפ' היה קורא בפרש שדי אל תקרי בפרש בשי"ן אלא בפרש בשי"ן ימנית ובספרי פרשת האזינו יונק עם איש שיבה אל תקרי איש שיבה אלא איש ישיבה ראוים לישב בישיבה ובמ"ר פ' ט' דרש פסוק ויאהב אשה בנחל שורק מענין אילן סרק ואמרו מהו בנחל שורק שנעשה כאילן שאין עושה פירות בפ' י"ד דרשו וכמשמרות נטועים

לשון שמירה א"ר ברכיה הכהן ב"ר אנו קוראים מסמרות ואין כתיב אלא משמרות מה משמרות כהונה ולויה כ"ד אף ספרים כ"ד וכן נדרש בקהלת רבתי ובירושלמי פ' במה בהמה יוצאה ופרק חלק ובשמות רבה פ' ו' וקהלת רבתי וילמדנו פרשת וארא דרשו פסוק כי העשק יהולל חכם מלשון עסק ובשוחר טוב מזמור ט"ז שובע שמחות את פניך אל תיקרי שובע אלא שבע ובזוהר פ' פקודי דף רל"ז שתום העין סתום העין כלא חד וכן בפרשת נשא דף קמ"ז ובפרשת וזאת הברכה ופ' אלו עוברים אל תיקרי מורשה אלא מאורסה ובמדרש רבתי ומדרש ילמדנו פ' נח דרשו ויהי כל הארץ שפה אחת כאילו כתיב בשי"ן ימנית ועל משגיא לגוים כמ"ש באיוב י"ב ואשכחן נמי דמחלפו סמ"ך בשי"ן ימנית בחילוף זסשר"ץ כי הא דאמרינן בירושלמי פרק חלק בעניינא דאחז ובויקרא רבה פ' ל"ו בפסוק אל מסלת שדה כובס אל תהי קורא כובס אלא כובש שהיה כובש פניו ובורח ממנו הא כיצד בשעה שהיה הנביא בא לקנטרו היה בורח למקום טומאה וכובש את פניו במקום טומאה עיין יפה מראה שם סי' ד' ומחלפי נמי טי"ת בתי"ו בחילוף דטלנ"ת במדרש רבתי סוף פ' במדבר דדרשי קרא דכיתיב ותהלתי אחטם לך כאילו כתיב אחתם בתי"ו שיבא קץ גאולה החתום כלומר אסיר ואפתח החותם כמו ודשנו שר"ל הסרת הדשן ובב"ר פ' צ"ט סימן ז' דרשו כלי חמס מכרתיהם מגורותיה' בחילוף גיכ"ק והכ"ף במקו' גימ"ל כמו ויסכרו מעינו' וכנה אשר נטעה ובמדבר רבה פ' ז' דרשו ובבקר זרעך תפריחי (ישעיהו י"ז:י"א) כמו תפריגי בחילוף חי"ת בגימ"ל תרגום לא נמר לא פרג ובמדרש ופסחתי עליכם אל תקרי ופסחתי אלא ופסעתי אל תקרי אשר פסח אלא אשר פסע ובילמדנו פ' יתרו ויחד יתרו אל תיקרי ויחד אלא ויהד שנעשה יהודי ובמ"ר פ"י נדרש למואל כמו נמואל בחילוף דטלנ"ת ובפ' י"ג כף אחת זו ברכתו של זבולון שברכו אביו זבולון לחוף ימים ישכן ואין כף אלא חוכמה דתימא נהרות ימחאו כף ובפ' י"ט ויחנו בנחל זרד שלא היה הנחל אלא מלא זרת ולא יכלו לעברו קא דריש זרד בחילוף דלי"ת בתי"ו באותיות דטלנ"ת ובמדרש חזית פסוק צוארך כמגדל השן משא חדרך זכריה ט' זה מלך המשיח שעתיד להדריך כל באי העולם בתשובה לפני הקב"ה דדריש חדרך לשון הדרכה בחילוף חי"ת בה"א כמשפט אחה"ע ובפסוק שררך אגן הסהר אדרא דאזהרה אבון בר חסדאי אמר אית אתריין דקריין וצוחין לזהרה סהרה בחילוף זסשר"ץ ופסוק איכה יעיב באפו ה' את בת ציון דרשו איך חייב ה' ברוגזיה ית בת ציון אית אתרא דצווחין לחייבא עייבא בחילוף אחה"ע והתם נמי איכא דדריש ליה איך כייב ה' ברוגזיה אית אתרא דצווחין לכיבא עייבא ובפרקי ר"א אל תקרי וישקהו אלא וישכהו בחלוף גיכ"ק ובריש פ' אין עומדין אל תקרי בהדרת קדש אלאל בחדרת

קדש ובשבת פ' ב"מ אל תקרי בהלה אל בחלה ובירושלמי פ"ק דפאה כבד את ה' מהונך ממה שחננך וכן הוא בילקוט משלי ג' בשם פסיקתא וזוהר פ' יתרו דף צ"ג ובפסיקתא סוף פר' כי תבוא אל תיקרי והשיגוך אלא והציגוך בחילוף זסשר"ץ ובפ"ג דקדושין הנקי חנקי ובפ' כיצד מעברין רוכבי אתונות צחורות שעושין אותה כצהרים ועיי"ן עוד מ"ש במלאכי ב' על ומה האחד מבקש וד"ה ב' ל"ג על ויעתר לו וקהלת ח' על ועז פניו ישנא:

פסוק טו

יום שאה ומשואה. במדוייקים שאה חסר וא"ו אחר שי"ן ומשואה מלא:

פסוק יז

והצרתי. בספרי הדפוס וגם בס"ס מדוייקים כ"י מלעיל הטעם ברי"ש וכ"כ בהמסרה שאמרה והצרתי ב' וחסר והצרתי להם למען ימצאו (ירמיהו י':י"ח) והצרתי לאדם ולא אמרה מענין מלעיל ומלרע כלום אלב במקצת ספרים כ"י זה של צפניה מלרע ונמסר עליו לית מלרע וזהו גם דעת רד"ק שכתב בפי' ובשרשים שרש צור והצרתי לאדם מלרע והצרתי להם מלעיל:

פרק ב

פסוק א

וקושו. במקצת ספרים השי"ן רפה ורד"ק כתב שהיא דגושה לחסרון הכפל כמוסבו את העיר יהושע ו' וכן הוא בס"ס:

פסוק ג

פעלו. במ"ג יש שוא תחת הלמ"ד והוא טעות המדפיס:

פסוק ו

והיתה חבל. בס"ס הוא"ו בגעיא:

פסוק ז

שבותם. שביתם ק':

פסוק ט

יבזום. בכל ספרים כ"י מדוייקים הבי"ת בקמץ חטוף מפני דגשות הזי"ן ששרשו בזז וכן כתב הראב"ע בפי' ורד"ק במכלול דף קפ"א ועיין חבקוק ב':

ויתר גוי. ביו"ד א' לבד והיא יו"ד השרש ויו"ד הכנוי נפלה מהמכתב ונשארה במבטא רד"ק:

פסוק יד
קאת. בכמה ספרי הדפוס האל"ף בפתח וכן בגליון א' מס"ס נכתב עליו בהללו קאת אך בכל ספרים כ"י שבידי ודפוסים ראשונים בקמץ:
כי ארזה. ה"א הכנוי רפה והיתה ראויה במפיק רד"ק בפי' ומכלל דף ל"ב ושרשים:

פסוק טו
העליזה. בכמה ספרי הדפוס וגם במקצת ספרים כ"י מלעיל בשני פשטין ובכמה ספרים כ"י מדוייקים וגם במקת ספרי הדפוס מלרע בפשט האחרון בלבד ובחילופי ב"א וב"נ שלפנינו בדפוס נראה שההפרש שביניהם הוא במאריך הה"א אבל בחלופים כ"י ראיתי שההפרש הוא אם הה"א נקודה בפתח או בקמץ ולב"א בקמץ וכן בס' א' מצאתיהו בפתח כב"נ ובכל שאר ספרים במקץ:

פרק ג

פסוק ד
פחזים. בדפוס ישן ובספרים כ"י חסר וא"ו:

פסוק ה
לא נעדר. כתב רב פעלים עד א' לא נעדר (שמואל ב' י"ז) המסורת עליו לית זקף קמץ ומסרה אחרת מצאתי עליו ב' זקפין קמצין משפטו יתן לאור לא נעדר ודין עכ"ל. וכן הוא קמץ בכל הספרים:

פסוק ז
אך תיראי. מלא יו"ד ועיין מ"ש בישעיה ס':
תקחי מוסר. כ"כ תקחי בכל ספרים שלנו וכן צריך להגיה בחילופים למערבאי ומה שתרגם המתרגם תקבלון אולפן נראה שהוא כמו שכתוב למדנחאי וכן בחילופים למען תקחו כתיב תקחי ק':
מעונה. במפיק הה"א:

פסוק ח
לכן חכו לי וגו'. מ"ש במקרא גדולה על פסוק זה ר"ל שהוא חד מן פסוקים בקריא דאית בהון אלפ"א בית"א והדין יתר עליהן אותיות כפולות מנצפ"ך:
לקבצי. הקו"ף נקרא בקמץ חטף רד"ק:

פסוק ט
אהפך. בכל ספרים כ"י וגם במקצת דפוסים אין מאריך באל"ף:

פסוק יא

מכל עלילתיך. ובספרים כ"י מדוייקים ובדפוס ישן חסר וא"ו אחר למ"ד ובאחד מהם נמסר לית וחסר וא"ו יש ספרים שכתוב מכל- בקמץ ובמקף והם המעט מכל שאר ספרים שכתוב מכל בחולם:

ולא תוספי. יש ספרים תוסיפי:

פסוק יד

ועלזי. העי"ן בקמץ לבד והוא חטוף:

פסוק טו

לא תיראי רע. בדפוס ישן ובמקצת ספרים מדוייקים כ"י מלא יו"ד ובמאריך ויש ספריה בלא מאריך וכן ת"י לא תדחלון ואף הראב"ע פי' לא תירא עוד מהאויב ודברי רד"ק מראין כי הוא מן ראה וכ"כ הרי"אה שהוא בענין לא תוסיפון לראותם עוד עד עולם: